

Махмуд Дервиш

8. мај 2008.

ПИСМО У ГОДИНИ ОСНИВАЊА *PALFEST-A*

Драги пријатељи,

Жао ми је што данас не могу бити овде да вас лично дочекам.

Добро дошли у ову ожалашћену земљу, чија је књижевна слика далеко лепша од њене садашње стварности. Ваша храбра посета, као чин солидарности, представља много више од пролазног поздрава народу који је лишен слободе и нормалног живота; она је израз онога што Палестина данас значи људској савести коју ви представљате. То је израз свести писца о својој улози: улози која је непосредно повезана са питањима правде и слободе. Потрага за истином, која је једна од дужности писца, на овој земљи поприма облик суочавања са лажима и отуђивањем који опседају савремену историју Палестине; са покушајима да се наш народ избрише из историјског памћења и са географске мапе овог места.

Сада смо у шездесетој години Накбе. Данас има оних који ликују над гробовима наших мртвих и који нашу Накбу сматрају својим празником. Али Накба није сећање; то је трајно, и даље присутно искорењивање које испуњава Палестинце страхом за сопствени опстанак. Накба се наставља јер се наставља окупација. А наставак окупације значи наставак рата. Израел не води овај рат да би одбранио своје постојање, већ да би избрисао наше.

Сукоб се не тиче питања постојања њих и нас, како то тврде израелски извори. Арапи су једногласно понудили Израелу заједнички мировни споразум у замену за признање права Палестинаца на независну државу. Али Израел то одбија.

Драги пријатељи, током посете овом месту видећете голу истину. Јуче смо славили крај апартхејда у Јужној Африци. Данас видите како апартхејд овде цвета више него икада. Јуче смо славили пад Берлинског зида. Данас видите како зид поново расте, обавијајући се око наших врата попут циновске змије. Зид који не раздваја Палестинце од Израелаца, већ Палестинце једне од других и ускраћује им сваки поглед ка будућности; који не раздваја историју од мита, него историју и мит сједињује расистичком проницљивошћу.

Живот овде, као што видите, није нешто што се подразумева, већ је чудо свакодневице. Војне баријере раздвајају све од свега. И све – чак и природа – постоји привремено и подложно је уништењу. Живот овде није прави живот – он је само пуко приближавање смрти. И каква је иронија то што се појачана репресија, затварања, ширење насеља, свакодневна убиства одвијају у оквиру онога што се назива „мировним процесом”, процесом који се врти упразно, претећи да убије саму идеју мира у нашим срцима која већ довољно пате.

Мир има два родитеља: слободу и правду. А окупација је природни родитељ насиља. Овде, на овом делу историјске Палестине, две генерације Палестинаца су рођене и одрасле под окупацијом. Оне никада нису упознале други – нормалан – живот. Њихова сећања су испуњена призорима пакла. Гледају како им сутрашњица

измиче из руку. И мада им се чини да је све ван ове стварности рај, они ипак не желе да оду у тај рај. Они остају, јер их нада одржава у животу.

У овом тешком историјском тренутку живе и палестински писци. Ништа их не разликује од њихових сународника. Ништа, осим једног: писци покушавају да сакупе разбијене делове овог живота и овог места у књижевни текст, текст који настоје да учине целином.

Говорио сам раније колико је тешко бити Палестинац, и колико је тешко Палестинцу бити писац или песник. С једне стране, мораш бити веран стварности, а с друге, одан свом књижевном позиву. У тој зони напетости, између дуготрајног „ванредног стања” и пишчеве књижевне маште, креће се језик. Он мора да користи реч као отпор војној окупацији. А истовремено мора – у име речи – да се одупре опасности баналног и понављајућег. Како у таквим условима потчињености постићи књижевну слободу? И како сачувати литерарност књижевности у тако суровим временима?

Питања јесу тешка. Али сваки песник или писац има начин да пише о себи и својој стварности. Једно историјско стање не рађа један текст – па чак ни сличне текстове, јер су написана сопства многобројна и различита. Палестинска књижевност не уклапа се у унапред припремљене калупе.

Бити Палестинац није мото нити занимање. Палестинац је људско биће, мучено људско биће које сваког дана поставља питања, национална и егзистенцијална, биће које носи у себи своју љубавну причу, које размишља о цвету и прозору отвореном ка непознатом, које има страх од метафизичког и унутрашњи свет који се жестоко опире окупацији.

Књижевност рођена из јасно дефинисане стварности способна је да створи стварност која превазилази стварност – алтернативну, замишљену стварност. Не ради се ту о потрази за митом среће да би се побегло од сурове историје, већ о покушају да се историја учини мање митологизованом, да се мит смести на право место, у метафору, и да нас трансформише из жртава историје у саучеснике у хуманизацији историје.

Драги пријатељи и сарадници, хвала вам на племенитом чину солидарности. Хвала вам на храброј иницијативи да пробијете психолошку баријеру која нам је наметнута. Хвала вам што се одупирете позиву да ликујете над нашим мртвим сународницима. Знајте да смо још овде, да још живимо.

(С енглеској превела Јована Војводић)